

F.t.l. vedr. Statens Kunstfond

Lovforslag nr. L 34. Fremsat den 16. oktober 1982 af Poulsgaard (FP), Glistrup (FP) og Mogens Voigt (FP)

Forslag

til

Lov om ophævelse af Statens Kunstfond

Lov nr. 163 af 12. april 1978 om Statens Kunstfond ophæves.

Bemærkninger til lovforslaget

Statens Kunstfond blev oprettet ved enstemmig vedtagelse i folketinget af lov nr. 170 af 27. maj 1964. Den har således nu virket i en lille snes år. Dette er tilstrækkelig lang en periode til, at historiens domstol klart må give medhold til de 25.000 Rindal-underskrifter fra 1965: Lødheden i dansk kunst er i al fald ikke blevet større end før 1964. Det er derfor en forfejlet idé, at de, som pukler i produktionen, tvinges til at tolde af deres surt erhvervede løn, for at magtapparatet kan uddele arbejderens indtjening som gaver til de kunstnere, der er statsapparatet velbehagelige.

Heri er i og for sig ikke noget overraskende. Såvel logisk tænkning som de historiske erfaringer tilsiger, at når de kunstnere, der må tippes at kunne præstere noget værdifuldt, skal findes, er det ikke nogen god idé at lade det etablerede magtapparat sidde på udvælgelsesprocessen. Dels bevidst, dels ubevidst vil der altid hos de etablerede klikker, der skal uddele den slags nådegaver, være en tilbøjelighed til at foretrække kunst, der peger mod fortiden, fremfor kunst, der peger mod fremtiden. Og dermed forskertses et af kunstens vigtigste adelsmærker: at indivi brede masser i forudannelser om morgendagens realiteter og derigennem engagere offentligheden til debatter, hvor der skånselsløst sættes spørgsmålstegn ved, om det etablerede magtapparat har overlevet sig selv gennem udfordrende nye holdninger og pillen ved fastgroede forestillinger. Den forargelsesskabende holden sindet åbent er lykken såvel for den enkelte som for samfundet, men mulighederne herfor stivner i kunstfondens konformitets-forkalkninger.

Dertil kommer, at enhver statstilskudsordning utilbageviseligt åbner ladeporte for uimodståelig personlig og organisatorisk pression fra magthavernes venner.

Over for dette samfundsundergravende Gulag-perspektiv fjernt fra nordiske og vestlige frimands-idealere står fremskridtsrecepten: at lade kunsten trives i frihed, så alle kunstnere får lige udgangspunkt. Ideen med Statens Kunstfond betyder jo nemlig ikke blot, at det bliver de mindre lodige, som favoriseres, men også, at de mere lødi-

ge simpelt hen ikke kan slå igennem i konkurrencekampen, når forudsætningen for, at man kan producere en film, fremstille en skulptur eller skrive en bog, efterhånden reelt er blevet, at det offentlige magtapparat (for bogens vedkommende Indbindingscentralen) giver den pågældende selektiv støtte. Gennem ja'er og nej'er til pengeansøgninger statsdirigeres menneskene. De, der ikke får ja, får et sådant handicap, at de som »uankendte« ofte udelukkes fra at slå igennem på det danske parnas, der jo under alle omstændigheder vil være af såre begrænset størrelse som følge af nationens lidenhed. Når kunstfonden udefryser nogen, som har talent, er det altså langt fra givet, at der også findes talent hos dem, fondsledelsen i stedet forkæler. Modsat denne nepotisme-styring siger fremskridtspartiet ja til den kunstneriske frihed og mangfoldighed, men nej til de forvredne kunstigheder, der uomgængeligt bliver følgen af det offentlige kunst»støtte«. Enhver statstøtte til kulturelle aktiviteter vil i praksis uundgåeligt begunstige den såkaldte elite-overklasse på bekostning af det folkelige og fremadrettede. En kultur, der alene kan eksistere ved kunstige indsprøjtninger af skatteydermidler, er ikke nogen levedygtig kultur. Ja, den fortjener slet ikke navnet kultur.

Fremskridtspartiet vil tilvejebringe gode blomstrings- og vækstmuligheder for kunsten på den måde, at der spares en lang række offentlige udgifter (hvoraf kunstfonden blot er en enkelt), så indkomstskatetrykket kan nedsættes. Det vil igen betyde fuld beskæftigelse i samfundet og vel at mærke på vilkår, at den enkelte kan beholde sin lønindtjening til eget formål.

Det lige udgangspunkt for alle sikres herved gennem, at den, der vil virke kunstnerisk, meget let kan gøre det ved at tage et arbejde nogle få måneder og af de herigennem indtjente midler få den fornødne ro til sin kunstneriske skabergerning. Z-folk foretrækker den arbejdsglæde og indre harmoni, som selvhjulpethed tilvejebringer i stedet for den nuværende tingenes tilstand, der giver enorme ytringsfriheds-forspring til den, der udviser størst sleskhed og magthavertilpasning og lader sig inde-

stænge i herskerklassens hofstald. Hvis den småkunst, som nu er ved at kvæle de virkelige talenter, ikke mere opnår statsapparatets massive støtte, vil folk med kunstnerisk talent få bedre plads til at trænge igennem. Og Z-velstandssamfundet giver også plads til, at tusindvis af mæcener vil få økonomiske muligheder for at gro op i stedet for som nu, hvor kunsten ensrettes til, hvad statsapparatet kan lide.

Kunstnere skal ligestilles med andre samfundsgrupper. Der gives aldrig priser til skraldemænd, langtidsschauffører eller alle de mange andre folk, der også som led i deres arbejde er med til at gøre Danmark større og rigere. Hvorfor skal man så køre løs med, at bestemte erhvervsgrupper som dem, der særligt forkæles af kulturministeren, skal have skatteyderbetalte priser ud over, hvad de får for deres arbejde?

Fremskridtspartiet er altså 100 pct. uenig med sen-socialdemokratiens syn, der af partiets ordfører (Lysholt Hansen) er prægnatiseret i sætningerne: »Det offentliges rolle i kulturlivet skal altså være aktiv. Jeg tror ikke på, at man blot skal lade folk selv se og så vælge på kulturområdet.« Det står i Folketingstidende 1977-78, forhandlingerne spalte 2557. I næste spalte siges det sådan: »samfundet bygger veje, broer og havne, som helt ændrer handelslivets vilkår. Hvorfor skulle det så være unaturligt, at samfundet ændrer på sit kulturmiljø?«

Dette er en anvisning på at erstatte kunstnere med hofsnoget, der først og fremmest konkurrerer på, hvem der har haft medlemskort i flest år til socialdemokratiet uden at genere partiledelsen.

Ganske som Ritt Bjerregaard formulerede det i sin kaffeklubrapport, hvor hun kynisk søger at drive de kunstnere, som måtte overleve, sammen i sit magtkoncentrerede zoologisk have-menageri: »Hvorfor skal socialdemokratiet opretholde eller støtte en kunst, som meget sjældent er os eller vore vælgere til glæde eller gavn?«

Socialdemokratiets næstformand Inge Fischer Møller (her citeret efter Jyllands-Posten for den 5. maj 1982), hundser sådan med åndslivet:

»Hvis kunstnere fortsat skal have gode muligheder, så må de også gøre sig klart, hvem der er med til at finansiere de forhold, kunsten skal fungere under. Det er arbejderne især.

Med hensyn til argumentet om, at det er nemmere for kunstnere i Sverige at få støtte af socialdemokratiet end i Danmark, så kan jeg ikke dy mig for at sige, at det jo også hænger sammen med, at i Sverige ved man i højere grad, hvor kunstneren står politisk. De blander sig i den of-

fentlige debat med udtalelser i forbindelse med valgkampe og lignende.«

Mangfoldige andre eksempler kunne fremdrages om, hvordan de forløbne 18 kunstfond-år først og fremmest har været brugt til at forkrøble fortidens selvstændige rygranke kunstnere til statsapparatets hofsnoget og troubadurer.

Tidligere radiorådsformand Jørgen Kleener opsummerede på side 34 i Liberal 1980 nr. 2, sine erfaringer sådan:

»Skulle jeg leve af at være kulturarbejder, ville jeg den dag i morgen melde mig ind i socialdemokratiet eller som et minimum præstere en arbejdsindsats for Niels Mathiasens Mindefond.«

Ved at følge Kleeners råd har mangen en charlatan kunnet leve højt og flot, til trods for at han ikke har evnet eller gidet præstere noget nyskabende eller noget publikumsforståeligt.

Fremskridtspartiet går principielt imod, at skatteydermidler gives ud uden om de normale bevillingskanaler, jfr. for eksempel partiets bidrag til beretning af 6. oktober 1975 fra det af folketinget den 16. juni 1975 nedsatte udvalg angående ministerkontrol med bevillinger, Folketingstidende 1974-75 (2. samling), tillæg B spalte 1889 ff, men på det heromhandlede område vil rådne forhold sikkert uundgåeligt opstå, ligegyldigt hvordan udelingen foregår.

Fra kunstfondens virke er der et væld af konkrete sager som dokumenterer, at det offentlige forvaltningssystem simpelt hen ikke er egnet til opgaver som dem, kunstfond-tanken tillægger det.

Eksempelvis citeres fra Henrik Oldenburgs artikel i Aalborg Stiftstidende for den 8. januar 1978:

»Luften er sort af sekterisk røgelse på det københavnske kulturparnas i øjeblikket. Vi er midt i femte eller sjette omgang af den store socialistiske verbalkrig, der udkæmpes med alle midler og med god ortodoks nidkærhed.

Det er Politikens litteraturanmelder John Chr. Jørgensen og Aktuelt's kulturredaktør Ole Hyltoft kampen står imellem.

Sidste år slog de hinanden oven i hovedet med Marx' samlede skrifter. Denne gang er det kunstfonden, det gælder. Det startede med, at Hyltoft i en artikelse i Aktuelt - »Hvem stopper kulturen?« - gik til angreb på det litterære tremandsudvalg, fordi det have givet Bent Haller og ikke-socialdemokraten John Nehm det treårige stipendium.

Når Hyltoft skyder skarpt mod kunstfondens litterære tremandsudvalg - og derved indirekte mod kulturministeren, hans partifælle - skal jeg være en af de første til at lange ham alle de patronbælter, der er brug for. Der kan ikke skydes

nok – og skarpt nok – mod denne vennetrojka til støtte for den ortodokse talentløshed.

Tremandsudvalget vælges for tre år ad gangen. Pladserne går på skift blandt forfatterne, og moralen er den, at hvis du får lidt af mig, får jeg måske også lidt af dig. Det er godt, og det er nødvendigt at have gode venner – og de behøver ikke nødvendigvis lide af overdreven kvalitetssans. Det er hjælp til selvhjælp.

Det tremandsudvalg, der tildelte Bent Haller tre års stipendiatet, bestod af Ulla Ryum, Erik Stinus og Poul Dam.

Det var Niels Matthiasen, der på en af sidste års mange suppedasvandringar fik den vragede SF-politiker Poul Dam placeret i udvalget.

At udvalget er en politisk rævekageklub, så vi tydeligst i Haller-sagen. Med kommunisten Ulla Ryum som primus motor blev den nordjyske børnebogsforfatter manipuleret ind på en position som legatmodtager, hvilket under alle andre omstændigheder end politiske var uberettiget. Hans dengang eneste bog »Katamaranen«, havde ikke givet antydning af noget talent, der var statsstøtte værd, og enhver litterær bedømmelse af hans forfatterskab viser, hvor vanvittigt valg var.

Hvor er vi dog blevet trætte af at se kulturministeren vaske sine hænder i tide og utide i stedet for at gøre noget. Dette passive slalomtriperi ind og ud mellem forsigtighedens porte, denne vattede nå-ja-holdning er til at kvalme over.«

Folketingstidende 1979–80, 2. samling, forhandlingerne spalte 1534–1538, opviser følgende indavls-eksempler:

Siden oprettelsen 1. januar 1965 har Statens Kunstfond haft 15 tonekunstbestyrelsesmedlemmer.

De 11 af dem har også fået kunstfondstøtte fordelt ad 100 gange. Rekordsetter er komponisten Ib Nørholm, som sad i uddelingskomiteen 1971–74, og som 21 gange har raget til sig af kunstfondpengene. Sølvmedaljepladsen deles mellem komponisterne Per Nørgård og Pelle Gudmundsen-Holmgren, som hver har fået statsgevinst 14 gange, og som var mildgavefordelere henholdsvis 1965–67 og 1974–77. (Svar på folketingssspørgsmål nr. 69).

Kunstfonds-lovgivningen er bygget op over, at tremandsjuntaer inden for den indforståede, sammenspiste vennekreds helt kan lade hånt om, hvad befolkningen og folketinget mener, og blot uddele gaver til Solvognen, Hesteslagteren, Jens Jørgen Thorsen o.s.v., mens Knud Leif Thomsen, Arne Myggen, Volmer Sørensen etc. chikaneredes. Kvindeskamp, kønsrollemønster, klassekamp og andet

vrøvl favoriseres. Den kristne kulturarv, fremskridtsnytænkningen og folkeligheden forhånes.

Over for hele Slotsholmens opstyltede kæmpeoptog af lakajer og medløbere af kulturpaver og kulturnassere står fremskridtspartiet som drengen i »Kejserens ny Klæder« og påviser gammelpartiernes kulturelle og økonomiske nøgenhed. Ud fra nutidens samfundsvilkår oplyser vi, hvordan man opbygger de bedst opnåelige vilkår for mennesket i et sammenhængende system af forslag, der navnlig sigter på at hjælpe de svagstillede. For de velbærgede – de smukke, de kloge og de rige – skal nok klare sig, blot staten ikke generer dem alt for meget.

Bortrydningen af kulturmafiaens ynglested, Statens Kunstfond, er én brik i dette helhedsmønster for Det nye Danmark, som skal rejse sig på de ruiner, der – åndeligt såvel som økonomisk – er blevet resultatet af de andre partiers misregiment igennem de sidste 22 år.

I god konsekvens af, at det forbryderiske feje styre er opretholdt ved, at alle de andre partier har støttet det på afgørende vis på alle betydende punkter, ligger ansvaret for Statens Kunstfond og slikt hos den citerede sen-socialdemokratisme, der i denne sag omfatter alle andre partier end fremskridtspartiet og Danmarks retsforbund. I deres bestandige rædsel for at tabe stemmer ved førstkommande valg er deres fædrelandsødelæggende behagesyge udstrakt til alle, der modtager støtte af skatteydermidler – herunder altså også kunstfondsnydere og kunstfondtilhængere. Fedtethed med statens midler har aldrig været de andre partiers sag. Og derfor racer Danmark med ekspresfart mod bankerot-afgrunden.

Fremskridtspartiet har tidligere fremsat lignende tempeluddrivelsesforslag (Forslag til lov om ophævelse af lov om Statens Kunstfond af 25. oktober 1974, se Folketingstidende 1974–75, og forslag til lov om ophævelse af lov om Statens Kunstfond af 23. oktober 1975, se Folketingstidende 1975–76). Den 26. april 1977 valgte fremskridtspartiet ved forslag til lov om folkeafstemning om Statens Kunstfond (se Folketingstidende 1976–77, 2. saml.) varianten med at lade det komme an på en folkeafstemning.

I »Fremskridt« er emnet behandlet bl.a. i 1976/8 side 1, 3, 6, 7 og 10; nr. 11 side 39; nr. 17 side 10; nr. 18 side 10–12 og nr. 19 side 14; 1977/3 side 6; nr. 10 side 13; nr. 15 side 19; nr. 17 side 10; nr. 18 side 2 og nr. 21 side 2; i 1978/11 side 1; 1979/1 side 31 og nr. 22 side 20. 1980/19 side 22. 1981/4 side 8, nr. 6 side 1; nr. 11 side 6 og nr. 17 side 8.

Kristen Poulsgaard har skrevet bøgerne »Et bedre Danmark« (1976) og »Åbent brev til Anker Jørgensen« (1977) samt Berlingske Tidende-kronikken 28. februar 1978: »Mit syn på kulturpolitik«. Martin Elmer afgav en enkeltmandsbetænkning om Statens Kunstfond december 1977. Jfr. også debatoplæg af Elmer m.fl. på kunstfondens repræsentantskabsmøde 11. december 1974.

Heroverfor står skatteyder-foragter-synspunkterne i Betænkning 783/1976 om Statens Kunstfond, kulturministerens redegørelser af 12. januar, 29. marts og 22. november 1977, hans forslag til lov om Statens Kunstfond af 4. november 1977, der førte til den nugældende lov (Folketingstidende 1977-78, forhandlingerne spalte 1395 ff, 2632 ff, 7846 ff og 8320 ff samt tillæg A spalte 1447 ff og tillæg B spalte 603 ff).

Lovrevisionen var udsat som følge af forslag til lov om ændring af lov om Statens Kunstfond af 19. december 1975, (se Folketingstidende 1975-76) og forslag til lov om ændring af lov om Statens Kunstfond af 29. marts 1977, (se Folketingstidende 1976-77).

Hartling-regeringen fremsatte den 10. januar 1974 forslag til lov om ændring af lov om Statens Kunstfond (se Folketingstidende 1973-74, 2. saml.) om kommunal indflydelse på kunstfonden.

Naturligvis må nærværende lovforslag følges op af, at der også ryddes op i andre områder, hvor kunstnerne har deres sugerørs-snabler nede i de offentlige kasser, for eksempel via teatre, musiklov, tipsprisuddelinger (Folketingstidende 1981-82, 2. samling, spalte 1146 f), Danske Akademi-priser og finanslovsunderstøttelser.